14 Jaar No. 112 -- 's HERTOGENBOSCH. -- Donderdag 22 September 1842

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTSPRIJS
Voor de Stad ..... f 12,-
Franco per post .. » 14,-

(*Verschijnende driemalen ter week*: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag)

ADVERTENTIEN,
15 cent de regel
behalve 35 cents zegel.

TURKIJE.

Men leest in eenen brief uit Konstantinopel van den 27 Augustus:

» Zoo op den oogenblik verneem ik, door personen, die over het algemeen wel onderrigt zijn, dat de Porte er in heeft toegestemd, om aan de Maronieten een Christen vorst toe te staan, die uit de leden der familie van den ouden Emir Beschir zal gekozen worden; naar men verzekert zal de Emir Emin tot dezen post benoemd worden. De ambassadeurs hebben van hunnen kant toegestaan, dat de Druzen een opperhoofd onder hunne scheiks zouden kiezen. De Prins der Maronieten en het opperhoofd der Druzen *zullen van eenen Turkschen Pacha afhankelijk zijn.* — De groot-vizier en zijne collega's waren op het punt hunne posten te verliezen; maar deze *mezzo termine* zal hen nog voor eenigen tijd in de magt handhaven."

Wij mooten er bijvoegen, zegt de *Commerce*, dat een brief van Maltha, de zaken niet als geeindigd, beschouwt en integendeel de vrees uitdrukt, dat de strijd tusschen de Christenen en de Druzen ernstiger zal worden. Van de beide zijden heeft men de wapenen in de hand, en het bloed kan elk oogenblik stroomen. --

DUITSCHLAND.

De brieven uit Weenen melden ons, dat in Servie eene revolutie is uitgebarsten, ten gevolge waarvan Prins Michael genoodzaakt is gewest, naar Oostenrijk te vlugten. De opstand is den 31 Augustus uitgebarsten, de opstandelingen hebben zich onder de bevelen van Vantchitch, spoedig van het arsenaal van Kragnicoutz meester gemaakt. Prins Michael is na eenen strijd van twee dagen, door het grootste gedeelte zijner troepen verlaten geworden.

— Het genootschap onder den naam *der vrienden van de waarheid*, dat zich den eersten van maart in den Holstein heeft gevestigd, heeft eene voorloopige aankondiging uitgegeven, waarbij hetzelve het publiek aankondigt. Dat brochuurtje, dat ter drukkerij van het genootschap is verkrijgbaar gesteld, predikt deszelfs afgekeerdheid van het Christendom op dergelijke onbeschaamde wijze, dat een ander apostel van het rationalismus, de professor Koellner van Goettingen, het noodzakelijk geacht heeft in de algemeene geestelijke Gazette van Berlijn een artikel te plaatsen, waarin hij vooronderstelt dat voorgenoemd pamphlet wel eene kwaadwillige bespotting van het rationalismus in het algemeen wezen kon, en tegen het genootschap der philalethen in het bijzonder.

Nogthans deze verschriklijke uitspatting van haat tegen den heiligen basis der Europesche beschaving is ongelukkig maar te veel verspreid in de zoogenaamde Evangelische kerk, welke een legioen rationalisten, pantheisten, hegeliaansche antropopolaten, straussisten in haren boezem telt; zoo dat dezelfde professor Koellner verpligt is in dezelfde Gazette van Berlijn te bekennen, » dat de ziekte van den » tijd niet meer een geexalteerd piëtismus, of een » ongebreidelde ijver is, maar integendeel het ka» rakter draagt van eene gevoellooze zorgeloosheid » van de grootste onverschilligheid, welke de nor» male staat geworden is van de levenswijs der » massa's, maar vooral van de zoogenaamde ge» leerden."

Kan er iets meer opmerkelijk zijn, dan deze schets van de protestantsche kerk, drie honderd jaren na hare instelling? (*l'Ami de la Rel.*)

ENGELAND.

LONDEN, den 17 September. Volgens de jongste berigten uit Edimburg, heeft H. M. zich den 15 naar Engeland ingescheept.

-- In Manchester blijven de wevers nog altijd onwillig om hun werk te hervatten.

-- Te Bristol zal weldra het grootste stoomschip, dat nog ooit gebouwd is, voltooid zijn. Het draagt den naam van de *Great Britain*, is bijna geheel uit ijzer zamengesteld, 324 Engelsche voeten lang, 51 voeten op de grootste breedte, en van 3200 tonnen-last. Het moet vier werktuigen, ieder van 252 paardenkracht, bevatten, en drie stoomketels, die door 24 verschillende vuren verwarmd zullen worden. Het zal niet op de tot hiertoe gebruikelijke wijze, maar op die, waarvoor de heer Smith te Londen patent verkregen heeft, voortgestuwd worden. Niet minder dan ses masten, waarvan de grootste eene lengte van 95 voeten hebben zal, moeten op dit monsterschip geplaatst worden.

SPANJE.

Zie hier eenige voorbeelden van het finantiewezen in Spanje.

De geestelijkheid bezat goederen, men heeft haar dezelve ontnomen; men meende staatkundige bezuiniging te oefenen, terwijl men overal roof, onvergenoegdheid en ellende veroorzaakte. De contributien welke het volk werden opgelegd, moesten in de onkosten der godsdienst en het onderhoud der ministers voorzien; maar daar het volk arm en kwalijk gezind is, sterft de geestelijkheid van honger, de kerken zijn behoeftig, de gebouwen vervallen, de plegtigheden krijgen een aanzien van verwoesting, de sieraden verdwijnen, de dienst des autaars blijft naauwelijks bestaan. Op eenige plaatsen brandt de lamp voor het tabernakel ten koste der liefdadigheid van de geloovigen, en arme dagloonners bezuinigen hunne met zweet bevochtigde penningen, om toch eenige eer aan het goddelijk sacrament des autaars te bewijzen. De godsvrucht der christelijke zielen, drijft hen naar de offerhande; maar de staat heeft hen geleerd, deszelfs magt te vervloeken; hij is gelijk geworden aan den overweldigenden barbaar, aan den vreemdeling, den plunderaar des vaderlands: men vreest hem, men haat hem, men bestrijdt hem: de ondeugende alleen bemint hem, met die woeste sympathie, die, onder de verwoesters geboren wordt, en juist zoo lang duurt als het werk der plundering en verwoesting duurt.

Het kapittel van Tuy stelt zich voor, dat het weldra zal verpligt zijn, hare hoofdkerk, bij gebrek van subsidien om haar met eere te onderhouden te sluiten. Men kan over Santo-Domingo de la Calzada, te Ternel, over al de plaatsen van Spanje dezelfde klagten, dezelfde treurige bekommeringen zeggen. Maar laat ons zien wat de staat er bij gewonnen heeft.

De verkoop der geestelijke goederen is zoodanig geweest, dat de koopers bijna het kapitaal uit de intresten zouden kunnen betalen. Als men zich de geschiedenis der groote nationale plunderingen in Frankrijk te binnen brengt, zal men hier eene zonderlinge overeenkomst aantreffen. Maar de middelmatige som voor den staat aangeteekend werd slechts ten halve of in het geheel niet betaald. Een en dertig millioen 325,023 realen zijn op de laatst uitgevoerde verkooping schuldig gebleven, en van de vorige verkooping bleven nog 16 millioen 480,451 realen schuldig.

-- Alle dagbladen houden zich bezig en verontwaardigen zich over de buitensporigheden van het proconsulaat, dat de wreede Zurbano in Catalonië uitoefent. Verbeurdverklaringen, verbanning, moord, pijniging, dat alles wordt door hem op de willekeurigste wijze dagelijksch koelbloedig ten uitvoer gelegd. En het land, waarin zich op onze dagen zulk barbaarsch systeem ontwikkelt, ligt in Europa; is in vollen vrede; leeft onder de bescherming van eene ultra-liberale constitutie. Zou men het kunnen gelooven?

FRANKRIJK.

PARIJS den 18 september.

Men spreekt veel van het in het licht verschijnen van een nieuw werkje over de Philosophie van den abt de Lamennais.

-- Een ministerieel besluit van den 1 dezer maand, verbiedt aan alle politieke gevangenen, die op vrije voeten gesteld zijn, maar die nog onder het opzigt van de hooge politie staan, hunne residentie in het departement der seine Inferieure en wel voornamelijk in het arrondissement van Dieppe te kiezen. Deze maatregel is waarschijnlijk genomen, omdat alle jaren het hof zich eenige maanden te Eu bevindt, hetwelk in het zelfde arrondissement gelegen is.

-- Gisteren hebben wij de aankomst, van de Heer Olozaga, die zoo als bekend is, zich naar Belgie en Holland begeeft. Een ministerieel blad zegt heden dat zijn missie is om in Belgie eenige veranderingen in het tarief der inkomende regten te bewerken en wat Holland aanbetreft zal men zich herinneren, dat er kwestie geweest is van eene ruiling van timmerhout van de kusten van Cantabrie tegen oorlogschepen; voor eenigen tijd was er van eene dergelijke onderhandeling met Frankrijk ook kwestie, maar men heeft er sedert niet weder van gesproken.

— Onlangs is hier weder een oud soldaat [illegible] de veldtogt van Rusland medegemaakt heeft, en die aan de Berésina gevangen genomen werd, aangekomen, hij is tegenwoordig bezig, de [illegible] zijner papieren en zijner verklaringen door den minister van oorlog te laten opnemen, om alsdan in het Invalieden Huis alhier opgenomen te kunnen worden. Hij heeft 28 jaren, in het gebied van Pas-kowa, (Provincie van Syrenie, niet ver van de ijszee onder een verschrikkelijk klimaat) als lijfeigenen doorgebragt. Hij heeft zich door de vlugt [illegible] Tobolsk in 1840 gered, van waar een [illegible] koopman hem, naar Moscou medegenomen [illegible] zijn rijtuig; en van daar heeft hij al bedelende zijn vaderland bereikt.

Volgens zijne verklaring bleven er in de Provincie Paskowa, nog een vijftiental Franschen. Het schijnt dat op de breedte van Paskowa hoegenaamd geene groentens meer groeijen, zelfs geene aardappelen. De slaven worden gevoed, met brood uit haver en garst zamengesteld. De naam van dezen ongelukkige is Jacob Muller, zijne gezondheid is voor altijd geruineerd, en ten gevolge van het voedsel, dat hij sedert zoovele jaren gebruikt, kan zijne maag noch vleesch, Bouillon noch wijn verdragen.

— Men schrijft uit Algiers, dat de generaal Bugeaud zich gereed maakt, om in persoon eene expeditie aan te voeren, tegen den magtigen stam der Beni-Menasser, die in opstand schijnt gekomen te zijn, en zich voor Abd-el-Kader verklaard heeft. Men verzuimt niets om die bevolking, die 2000 strijdbare mannen te velde kan brengen, te vernielen, vermits eene nederlaag, welke de Fransche troepen van haar mogten ondergaan, de verderfelijkste gevolgen voor de Fransche heerschappij zou kunnen na zich slepen.

Van eenen anderen kant leest men in een' brief uit Algiers, dat onlangs een hevige twist tusschen Abd-el-Kader en den Keizer van Marocco is uitgebarsten. De Emir zou sedert eene maand geene amunitie of hulp uit de Staten Marocco ontvangen hebben, en zich in een' wanhopigen toestand bevinden. Zijne getrouwste aanhangers toonden zich ontmoedigd, of waren bereid, om zich aan de Fransche autoriteiten te onderwerpen.

BELGIE.

De *Précurseur* van Antwerpen meldt van den 18 dezer: » Heden waren al de straten in den omtrek der St. Josephs kerk, ter gelegenheid der viering van het twee honderd vijftig jarig jubilé van onze Lieve Vrouw van de Citadel met smaak versierd. De processie was talrijk, daar de leden van al de broederschappen der verschillende kerken dezer stad daaraan deel namen. Toen de processie voorbij de citadel trok, is zij door een salvo van kanonschoten uit het bastion Toledo begroet, welke eereschoten door die, uit op de esplanade geplaatste stukken werden beantwoord. De rijkdom der edelgesteenten, waarmede het beeld der H. Maagd prijkte, trok ieders aandacht. De scepter en de kroon daarvan waren met diamanten van schier onberekenbare waarde bezet."

NEDERLANDEN.

Bij besluit van den 4. dezer, n°. 89, heeft Zijne Majesteit pensioen wegens verrigte kerkelijke dienst, toegekend aan de navolgende Roomsch-Katholijke geestelijken:

M. Spits, afgetreden desservant der succursale kerk van Keer en Cadier in Limburg;

A. Schouterden, pastoor te Balk in Vriesland;

W. Coopman, afgetreden pastoor der gemeente Jutphaas in Utrecht;

A. De Groot, afgetreden pastoor der gemeente Zeeland in Noord-Braband;

S. Mager, afgetreden pastoor der gemeente Rijp in Noord-Holland, en

B. A. Meddens, afgetreden pastoor te Groningen.

's GRAVENHAGE den 19 September. Het gedrukte ontwerp van Strafwetboek is dezer dagen officieuselijk aan de leden der Staten-Generaal medegedeeld geworden. Ten dezen opzigte zal derhalve aan de Regering het verwijt niet kunnen gedaan worden, dat de scherpzinnige regtsgeleerde Mr. J. D. Meijer vroeger uitbragt, toen hij zeide, dat de wetboeken bij ons, even als of het zamenzweringen waren, onder den sluijer van het diepste geheim werden zamengesteld. (*Ned. Nieuwsbl.*)

— Naar wij vernemen, is dezer dagen bepaald, dat de leden der regterlijke magt in den regel niet meer in hun groot kostuum ten Hove zullen behoeven te verschijnen. Het kostuum waarvan zij zich kunnen bedienen, is een geklеede frak, lange pantalon met galonnen streep, voor de leden van den Hoogen Raad goud en voor die der Hoven en Regtbanken zilver, de borduursels aan den frak, vroeger van zijde, thans van galon; de kalk, met zwarte liggende pluim; de degen, regt hangende.

's HERTOGENBOSCH den 21 September.

Meermalen hebben wij aangemerkt, dat de partij der protestantsch-aristocraten al het mogelijk inspant, om het onderwijs zoo veel mogelijk op den ouden voet te laten. Het was daartoe niet genoeg, de aangevraagde vrijheid van het onderwijs tegen te werken, men heeft het noodig geacht eene associatie te vormen onder de onderwijzers zelven, ten einde deze allen, met denzelfden geest te bezielen, tot hetzelfde doelwit in hunne scholen te doen medewerken. Wij deelen van daag het reglement dier schoolmeesters associatie mede, zoo als dezelve bij A. P. de Swart en Zoon te 'sGravenhage is uitgegeven. In het volgend nummer zullen wij een uittreksel geven van het verslag dat op den 1 Februarij 1842 over de werkzaamheden des genootschaps gedaan is; ons voorstellende op dit alles later onze aanmerkingen te maken.

Reglement
VAN EEN
ONDERWIJZERS-GENOOTSCHAP.

DEN LEZER HEIL!

Reeds meermalen is bij velen de gedachte ontstaan, om eene algemeene vereeniging in geest en streven van de Onderwijzers in Nederland daar te stellen. Vele mannen, der zake van opvoeding en onderwijs kundig, hebben het bejammerd, dat zoodanig eene algemeene Vereeniging, die in onderscheidene deelen des rijks, naar gelang der plaatselijke omstandigheden en eigendommelijkheden van het gewest, gelijkmatig ten goede werkt, nog niet is verwezenlijkt door eenen stand, die de verstandige en godsdienstig zedelijke hefboomen van het opkomend geslacht in handen hebbende, juist daardoor op het algemeene volksgeluk, door voortgaande verlichting en beschaving, den eersten en krachtigsten invloed heeft. Luide en bij herhaling zijn daarom ook hier en daar de wenschen gerezen, tot zoodanig eene genootschappelijke Vereeniging van den Onderwijzers-stand in Nederland, waarvan het moeijelijk zoude zijn, het nut in zijne geheele uitgestrektheid en omvang naar waarheid te schetsen; doch waarvan hier, de nauwere verbroedering, van de, nu al te zeer afzonderlijk levende en werkende Onderwijzers, wel niet als de minst belangrijke vrucht mag worden opgegeven. Zoodanig eene genootschappelijke Vereeniging verwezenlijkt zijnde, doet ook één doel, één streven ontstaan, dat te krachtiger werkt ter bevordering van de belangen van het Onderwijs, naarmate meer mannen van een schrander doorzigt, van helder verstand en zuiver hart zich verbinden en de handen in één slaan, om in éénen geest te handelen, elkander voor te lichten en eerlijke middelen te beramen ter verkrijging van gewenschte doeleinden, waarvan de bereiking buiten het vermogen en de meer beperkte krachten van elken onderligen ligt. Ook de geest des tijds wettigt en ondersteunt zoodanig eene genootschappelijke Vereeniging, als welke men in zoo vele andere, zoowel letterkundige als meer industriële opzigten, allerwege, ziet ontstaan, en vruchten opleveren, die ons over het vereenigd vermogen van den menschelijken geest niet zelden doet verbaasd staan.

Aan Letterkundige Genootschappen en Maatschappijen heeft men grootendeels ons tegenwoordig Schoolwezen te danken: van een Onderwijzers-Genootschap mogen wij, zonder eenige de minste overdrijving, de handhaving, den voortgang, de verdere ontwikkeling en den bloei van het lager Onderwijs verwachten, dat buiten deze bemoeijingen op vele punten en in vele opzigten, welligt door staatspartijen en godsdienstige secten, met achteruitgang, zoo geene geheele vernietiging bedreigd wordt. Te wenschelijker is daarom zoodanig eene Vereeniging, naardien hare bemoeijingen, als in een onafscheidelijk verband met volksgeluk, door verlichting en beschaving van het opkomend Nederlandsch geslacht, moet gedacht worden, waarbij derhalve ook de vrije Nederlandsche Staat het levendigst belang heeft. Deze en dergelijke overwegingen hebben eenige vrienden van het lager Onderwijs, die tevens doordrongen zijn van de krachtige overtuiging, dat de Volks-Onderwijzer den eersten regtstreekschen invloed uitoefent op denk- en handelwijze, of, wat daarmede onafscheidelijk is, op het geluk van den Staat, — bij elkander gebragt, met het oogmerk om langs den minst kostbaren en den eenvoudigsten weg, zoodanig een Onderwijzers-Genootschap te onderwerpen en te verwezenlijken, dat zich ten doel stelt: » de bevordering der belangen van den Onderwijzers-» stand, in verband met die van het lager On-» derwijs."

Van zoodanig een Genootschap bevatten de navolgende bepalingen de algemeene grondslagen, welke rusten op de eenvoudige en onwedersprekelijke stelling, dat alle Onderwijzers in Nederland, te zamen den Onderwijzers-stand uitmakende, één Genootschap of ligchaam zouden daarstellen, indien het mogelijk ware, allen op ééne plaats, onder één Hoofdbestuur te doen vergaderen. Naar dien echter dit denkbeeld, ook zelfs door afgevaardigden uit den onderwijzers-stand, niet dan moeijelijk kan verwezenlijkt worden, zoo heeft men plaatselijke Vereenigingen gedacht, die door tusschenkomst eener gewestelijke Vereeniging, als vereenigingspunt, met elkander briefwisseling houden; terwijl de onderscheidene vereenigings-punten der gewesten, wederom door middel eener Hoofd-vereeniging, met elkander, en daardoor met alle plaatselijke Onderwijzers-vereenigingen in geheel Nederland in betrekking en briefwisseling gebragt worden. Langs dezen eenvoudigen weg verkrijgt men alzoo eerst gewestelijke, en door deze een Hoofd-vereenigingspunt der onderscheidene meeningen, wenschen, voorstellen, handelingen enz. Van alle, thans afzonderlijk werkende Onderwijzers, waaruit als eerste resultaat eene algemeene gewestelijke opinie, uit deze, van alle gewesten vereenigd, één algemeene geest, door dezen één doel, één streven geboren wordt, hetwelk, daar hetzelve het voorgestelde hoofddoel, de bevordering der belangen van den Onderwijzers-stand, in verband met die van het lager Onderwijs, beoogt, niet anders dan de ontwikkeling en de bevordering van den bloei van het Schoolwezen in Nederland, — de steeds meerdere vorming, verheffing en veredeling van den Onderwijzers-stand, en alzoo de krachtdadige verwezenlijking en ontwikkeling van het volksgeluk, ondersteunen en bevorderen kan.

Alle plaatselijke, zelfs gewestelijke belangen zijn daardoor aan de algemeene belangen van den Onderwijzers-stand, even als de geest der plaatselijke en gewestelijke Vereenigingen, aan den algemeenen geest van Opvoeding en Onderwijs in Nederland ondergeschikt gemaakt, welke eerste echter, als meer of minder belangrijke bestanddeelen des laatsten, moeten worden aangemerkt, die te krachtiger en te weldadiger het geheel beheerschen en doordringen zal, naar gelang dezelve van zuiverder beginselen en van edeler bedoelingen een innig zelf-bewustzijn koestert en levend houdt. Dien edelen geest, die alleen het goede, de instandhouding, den voortgang en bloei van het Nederlandsche schoolwezen zoekt, hetzelve door doelmatige en wettige middelen, tegen ongegronde bezwaren en vijandige aanvallen krachtdadig tracht te beschermen, dezen wenschelijken geest deelt het Genootschap mede aan al zijne leden, die als onvermoeide arbeiders, met de beste vaderlandslievende en zedelijk godsdienstige beginselen, het opkomende Nederlandsche geslacht blijven doordringen, die door verlichting en beschaving het geluk van allen bedoelen, en ten loon voor onbezweken arbeid, het geluk des lands ook ontegensprekelijk in den edelsten zin bevorderen.

(Slot volgt.)

ALGEMEEN REGLEMENT
VAN EEN
Onderwijzers-Genootschap.

I. *Doel des Genootschaps.*

Het doel van dit Genootschap is de bevordering der belangen van den Onderwijzers-stand in verband met die van het lager Onderwijs.

II. *Vorm des Genootschaps.*

Het Genootschap zal bestaan uit:

a. Plaatselijke Vereenigingen van niet minder dan drie leden;

b. uit gewestelijke Vereenigingen of Commissiën van niet minder dan vijf leden, als middelpunt der plaatselijke;

c. uit eene Hoofdvereeniging van niet minder dan zeven leden, als middelpunt der gewestelijke Vereenigingen.

De Hoofdvereeniging is afwisselend en vergadert, zooveel mogelijk, in de Hoofdsteden der gewesten, ten einde, des noodig, met de provinciale schoolcommissiën in verbindtenis te treden.

De orde der afwisseling geschiedt jaarlijks naar de orde der uitbreiding des Genootschaps.

III. *Leden des Genootschaps.*

Het Genootschap telt gewone Leden en Leden van verdienste of Honoraire Leden.

Alle wettiglijk gevestigde Onderwijzers, den ouderdom van 22 jaren bereikt hebbende, kunnen tot Leden voorgesteld of gekozen worden.

Alle uitstekende bevorderaars van de belangen van het onderwijs en het hoofddoel des genootschaps, kunnen tot Leden van verdienste worden gekozen.

Alleen de Hoofdvereeniging zal, wanneer het Genootschap tot stand komt, Diploma's van Lidmaatschap uitreiken, onderteekend door haar bestuur, en wel op aanvrage der plaatselijke en gewestelijke Vereenigingen, wier voorzitters mede onderteekenen. Deze Diploma's zullen worden mede onderteekend door een Lid des Genootschaps, daartoe door de eerste Hoofdvereeniging als permanent benoemd.

IV. *Bestuur der Vereenigingen.*

Elke Vereeniging, hetzij plaatselijke, gewestelijke of Hoofdvereeniging, verkiest zich eenen Voorzitter, Penningmeester en Secretaris, en, zoo noodig, plaatsvervangende Leden, en ontwerpt zich een Huishoudelijk Reglement, waarvan afschrift nedergelegd wordt, bij de Hoofdvereeniging des Genootschaps. De plaatselijke Vereenigingen vergaderen, zoo dikwijls plaatselijke, gewestelijke of algemeene belangen dit mogten vereischen; de gewestelijke in het begin, de Hoofdvereeniging in het midden van elke maand, of zoo dikwijls daarenboven als noodig geacht wordt.

V. *Stof en wijze van briefwisseling.*

De plaatselijke Vereenigingen bevorderen zoo veel mogelijk plaatselijke, gewestelijke of algemeene belangen; zij handelen de eerste zelven af, en zenden de laatsten aan de gewestelijke Vereeniging, die dezelve, naar gelang van het onderwerp, al of niet, met haar advies, aan alle plaatselijke Vereenigingen in haar gewest ter beraadslaging zendt, of wel bij de Hoofdvereeniging indient.

Ieder Lid, een voorstel willende doen, zal verpligt zijn, dit schriftelijk in te leveren; de vergadering beslist of het van plaatselijk, gewestelijk of algemeen belang moet geacht worden; in de beide laatste gevallen wordt hetzelve aan de gewestelijke Vereeniging opgezonden.

Nopens de gewestelijke voorstellen wint de gewestelijke Vereeniging de meeningen en persoonlijke stemmen in der plaatselijke Vereenigingen, en brengt deze geresumeerd ter kennisse van elk derzelver: op dezelfde wijze handelt de Hoofdvereeniging met voorstellen van algemeen belang, en zulks door tusschenkomst der gewestelijke Vereenigingen.

De volstrekte meerderheid der stemmen van alle Vereenigingen, beslist; elke plaatselijke Vereeniging brengt hare gezamenlijke stemmen uit, het zij voor of tegen een voorstel, gemotiveerd door de namen der stemhebbenden; de gewestelijke Vereeniging resumeert op dezelfde wijze alle stemmen van hare bijzondere Vereenigingen, terwijl de Hoofd-vereeniging door tusschenkomst der gewestelijke, alle stemmen resumeert der Vereenigingen door het geheele Rijk.

De gewestelijke Vereenigingen zijn met de uitvoering der gewestelijke besluiten belast, de Hoofd-vereeniging met algemeene; beide houden een besluit van kracht, wanneer het blijkt, door de meerderheid van alle bijzondere Vereenigingen, die het algemeene Genootschap uitmaken, te zijn goedgekeurd.

Elk besluit van algemeen belang wordt door de Hoofd-vereeniging ter kennis der gewestelijke, door deze aan de plaatselijke Vereenigingen gebragt; nopens een gewestelijk besluit handelt de gewestelijke Vereeniging op dezelfde wijze, en geeft daarvan kennis aan de Hoofd-vereeniging. In geval de stemmen mogten staken zal de Hoofd-vereeniging de bevoegdheid hebben dezelve naar persoonlijke stemming van hare Leden te beslissen.

VI. *Wijze van uitbreiding des Genootschaps.*

Zoo veel mogelijk zorgen alle Vereenigingen voor de uitbreiding des Genootschaps, de plaatselijke binnen of in den omtrek harer plaats, de gewestelijke in het gewest, terwijl de bemoeijingen der Hoofd-vereeniging zich door het geheele Rijk uitstrekken.

Zoo lang echter de kiem des Genootschaps zich tot slechts weinige Leden, of enkele Vereenigingen bepaalt, zal het den naam behouden van Onderwijzers-Vereeniging.

Zoodra twee Vereenigingen in eenig gewest zijn tot stand gebragt, zal de eerste stedelijke tot provinciale of gewestelijke Vereeniging worden gekozen.

Wanneer zich twee of meerdere gewestelijke Vereenigingen gevormd hebben zal er eene Hoofdvereeniging gekozen worden, en de naam van Genootschap worden aangenomen.

Zoo lang in eenig gewest zich nog geene gewestelijke, maar wel plaatselijke Vereenigingen gevormd hebben, blijven deze steeds in briefwisseling met die gewestelijke of plaatselijke Vereeniging, van waar hare oprigting is uitgegaan.

VII. *Algemeene bepalingen.*

Alle functien worden kosteloos uitgeoefend: elke Vereeniging bepaalt hare eigene huishoudelijke contributiën, waaruit worden goedgemaakt de onkosten van briefwisseling met de gewestelijke Vereenigingen, aan welke, even als aan de Hoofdvereeniging, alle voorstellen, enz. kosteloos moeten worden ingezonden.

De Secretarissen der plaatselijke, gewestelijke en Hoofdvereeniging zullen alle ingekomene stukken, het Genootschap betreffende, volgens eenen steeds bij te houden Inventaris, overleveren, elk aan hunne tijdelijke opvolgers.

Opgezondene brieven en voorstellen, zullen moeten gefrankeerd worden; teruggaande brieven of antwoorden blijven ongefrankeerd.

Zoodra het getal Leden des Genootschaps de uitgave toelaat van een Tijdschrift, ter meerdere algemeen making van Opstellen, Verhandelingen enz., in den geest des Genootschaps, zal tot de verwezenlijking van zoodanig een Tijdschrift eene Commissie als Redactie worden benoemd.

Elke Hoofdvereeniging zal jaarlijks bij haar aftreden, voor elk der Leden, een algemeen Verslag doen drukken van het verrigte over het afgeloopene genootschappelijke jaar, dat met 5 Febr. eindigt.

Naardien volgens dit reglement elke afdeeling op zich zelve onder haar eigen Bestuur staat, en geen algemeen of Hoofdbestuur hoegenaamd van alle afzonderlijke Vereenigingen aanwezig is, zal het ook aan elke der bijzondere Vereenigingen aanbevolen blijven, in alles, in voorstellen, besluiten, enz. te handelen naar de bestaande wetsbepalingen van den staat.

Ingeval eenig voorstel ter ampliatie of alteratie van dit reglement wordt voorgedragen, zal daarmede door de Hoofdvereeniging worden gehandeld, gelijk met elk ander voorstel van algemeen belang, en de meerderheid van stemmen der onderscheidene plaatselijke Vereenigingen dienaangaande beslissen.

Aldus vastgesteld in de bijeenkomst der Onderwijzers-Vereeniging te 's Gravenhage, den 1 Sept. 1840.

Het Bestuur der Vereeniging,

D. Buddingh.
W. G. F. Vermaasen.
C. H. Roggen.

Mengelwerk.

ZWITSERLAND.

(Vervolg van No. 111.)

Door dergelijke handelwijze, welke daarenboven getuigen van zoovele andere knellende en drukkende maatregelen tegen de godsdienstige inrigtingen, begonnen de Katholijken hoe langer zoo meer het hoofd op te steken. Zij gingen op geenerlei wijze van de wettige wegen af, maar zij dachten er meer aan, zich te vereenigen, om door deze zelfde wegen, het herstel hunner grieven te verkrijgen, en constitutioneele waarborgen geschikt om dergelijke misbruiken te voorkomen. Voor die van Solothurn, Argau en Lucerne bood zich daartoe natuurlijk de gelegenheid aan bij de herziening, waaraan, na een tienjarig bestand de constitutien dezer kantons in 1840 moesten onderworpen worden, eene herziening, die door de hooge raden gedaan, vervolgens de goedkeuring van het vereenigde volk in de algemeene vergadering noodig had. Sedert het jaar 1839, hielden de geesten zich altijd levendig met deze zaak bezig. De overweldigingen op de regten en de eigendommen der kloosters werden gedurig grooter. Het gouvernement van Lucerne had de kloosters der Franciskanen van Lucerne en Werthenstein onderdrukt, en de goederen die aan het klooster van St. Urbain toebehoorden als domaniale goederen behandeld. Het gouvernement van Zurich had ten opzigte van het klooster van Rheinau evenzeens gedaan. Solothurn verklaarde deze voorbeelden, ten opzigte van dat van Maria-Stein, en van het kapittel der hoofdkerk van St. Urs te willen volgen. Het gouvernement van Thurgau besloot in October 1839 tot den verkoop van een gedeelte der goederen der abdij van Fischingen, niettegenstaande er door verscheidene kloosters nieuwe petitien waren ingediend geworden, om zich op artikel XII van den bondsvrede te beroepen. Overal heerschte dezelfde schraapzucht, overal dezelfde verachting voor de regten en beginselen door de federale constitutie geheiligd.

De Priesters in Argau, van eenen bijzonderen ijver voor de godsdienstzaken *verdacht*, even als de kanonniken der abtdijen van Muri en Engelberg, werden in 1839 onder toevoorzigt der politie geplaatst. Als zij predikten, bevonden de agenten van het gouvernement zich aan den ingang der kerk, op elk woord, dat zij spraken lettende, ten einde een voorwendsel te hebben hen in hechtenis te nemen. Krachtens een bevel, werd de ten uitvoerbrenging der artikelen van Baden, bepaaldelijk, aangekondigd. De goederen van het klooster van Fahr, in kanton Zurich gelegen, werden met de toestemming van dit kanton ten verkoop aangeboden, en terwijl eene onbeschaamde drukpers derzelver stelsel van beleedigingen en lasteringen tegen de monniken in het algemeen vervolgde, duurden alle soorten van kwellingen steeds voort.

De geestelijkheid van het diocees van Lausanne en Geneve, in de maand April van 1839 in eene algemeene synode te Fryburg vereenigd, meende de gelegenheid te moeten waarnemen, om de priesters van Argau, van Glaris en andere Kantons waar de Kerk vervolgd werd, tot geduld en standvastigheid in het geloof [illegible] aansetten. Den

17 April zond hij hun eene treffende circulaire, waarin zich deze voorzeggende woorden bevonden:

»De tijd schijnt gekomen te zijn waarin de beproevingen moeten aanvangen, met die van het huis Gods zijn, maar welk oordeel moet dan na hen de vijanden van het Evangelie wachten?" Aangemoedigd door deze getuigenis van Sympathie deden honderd en vijf geestelijken van het kanton van Argau aan het gouvernement eene petitie toekomen, waarin zij verzochten, dat men in de nieuwe constitutie de volkomen waarborgen zou aanteekenen voor de vrije uitoefening der godsdienst, de bescherming van het geestelijke en der godsdienstige inrigtingen, tegen de tusschenkomst der burgermagt, de afschaffing der artikelen van Baden, het bestuur van de godsdienstige opvoeding der jeugd toevertrouwd aan de kerk, waarborgen voor het behoud der Katholijke constitutien, eindelijk onderhandelingen met den Heiligen Stoel ingeval er misbruiken mogten plaats hebben. De bisschop van Solothurn voegde bij deze petitie eene bijzondere recommandatie.

Eene commissie van twee en twintig leden van den hoogen raad had een ontwerp van constitutie uitgewerkt, hetwelk beloofde om aan de billijke verzoeken der Katholijken te voldoen; maar toen de discussie over het voorstel om de artikelen van Baden af te schaffen een aanvang nam, werden de stemmen verdeeld, zoodat het vraagstuk onbeslist bleef. Den 2 en 3 Julij 1840, hield men zich bijzonder bezig met het artikel van het ontwerp de godsdienstzaken bevattende. Alles hing van het vraagstuk af, om teweten of de Katholijken voor deze zaken eene bijzondere administratie zouden krijgen. Daar hun getal in het kanton Argau beneden dat der protestanten was, welke zekerheid zouden zij zich dan kunnen beloven, indien men tegen hun het beginsel van de meerderheid, zonder onderscheid des geloofs, staande hield? Een Katholijk lid stelde dien ten gevolge voor, om bij het bewuste artikel, nog deze paragraaf te voegen: »Voor het behoud van de regten der kerk, zal men twee afdeelingen in den hoogen raad aanstellen, die van elkander onafhankelijk zullen zijn. Deze beide afdeelingen zullen bestaan uit de leden van den hoogen raad, van iedere belijdenis, die de belangen hunner kerk wederzijdsch zullen regelen; zij zullen onder de bijzondere bescherming van den staat staan." Dit voorstel werd met 140 tegen 21 stemmen verworpen; waarlijk een treurig voorteeken voor de Katholijken! Intusschen werd de bepaalde beslissing van den hoogen raad om verschillende redenen voor eenige maanden uitgesteld. In dien tusschentijd voegde de Bisschop van Bazel zijne stem bij die der geestelijkheid, met aan het gouvernement eenen brief te schrijven, waarbij hij een exemplaar der encyclique van Gregorius XVI. tegen de artikelen van Baden voegde. Op hetzelfde tijdstip las men in verscheidene Zwitsersche dagbladen deze regelen:

»Het tijdstip is gekomen waarop alle menschen van het Katholijke Zwitserland, der kantons van Urich, Schwytz, Unterwalden, Lucerne, Zug, Fryburg, Solothurn, Argau, St. Gall, Glaris, Graauwbunderland, Appenzell, der Katholijke Jura, Walliserland en Tessino zich moesten vereenigen, om een verbond van het Katholijke Zwitserland te maken, tot het handhaven der Godsdienst en de vrijheid onzer vaderen, het eenige middel om de aanvallen der propagandistische partij te overwinnen." In Argau vormde men eene commissie, welke alle Katholijke burgers uitnoodigde om zich op zondag den 29. November te Baden te vereenigen, ten einde het Ultimatum der Katholijken in de kwestie der herziening van de constitutie op te maken, en dezelve aan den hoogen raad te zenden. Er waren bij deze vereeniging omtrent 8000 personen tegenwoordig: allen verklaarden zich eenparig voor het beginsel der *gelijkheid van vertegenwoordiging*, dat wil zeggen: dat de beide geloofsbelijdenissen een gelijk getal vertegenwoordigers in den hoogen raad zouden hebben. De hoop om eene bijzondere afdeeling voor iedere belijdenis te verkrijgen, verdwenen zijnde, werd deze gelijkheid van getal in de zamenstelling van den souvereinen raad, de laatste toevlugt voor de Katholijken. Zonder dezelve zouden 69000 Katholijken, onherroepelijk aan de heerschzucht van 77000 Protestanten onderworpen zijn geworden. Bedreigingen van scheiding deden zich hooren, in geval de hooge raad er niet in bewilligde, en men haalde voorbeelden van andere kantons aan, die, om minder ernstige redenen, om minder heilige belangen, de scheiding in twee en een half kanton hadden verkregen.

De bepaalde discussie, in den hoogen raad, had plaats in de maand December 1840. Zij bleef bedaard, tot artikel 14 waarin over de godsdienstzaken gehandeld werd. Zeker lid, de Heer Baur vroeg, dat voor alles de artikelen van Baden mogten worden afgeschaft. Dit voorstel werd ontijdig bevonden en men ging tot de orde van den dag over. Gedurende de discussie over artikel 14 deed hetzelfde lid eene nieuwe proeve, met een bijvoegsel voor te stellen, behelzende dat iedere belijdenis, hare kerkelijke zaken naar den geest harer kerk zou behandelen. Dit voorstel werd met 123 tegen 29 stemmen verworpen. De brief van den Bisschop van Bazel werd gelezen, maar dezelve belette de zuivere en eenvoudige aanneming niet van het paragraaf, zoo als het door de commissie der redactie was voorgesteld. Er bleef nu nog over de noodzakelijke kwestie te behandelen, der evenredigheid, waarin iedere belijdenis bij den hoogen raad moest vertegenwoordigd worden. Den 18 December des avonds, ging men nopens dit vraagstuk tot de stemming over; 107 leden tegen 63 verklaarden zich tegen het beginsel van gelijkheid, en, zich voor de vertegenwoordiging naar het getal der bevolking zonder onderscheid des geloofs verklarende, heiligden zij alzoo de wettige onderwerping der Katholijken. Deze beslissing moest echter, om onherroepelijk te zijn, door de *Landsgemeinde* bekrachtigd worden, die zich in Argau bij kringen vereenigde. Zij werd voor den 5 Januarij 1841 bijeengeroepen. Het kanton telde toen 33,629 personen, die tot de stemming bevoegd waren, maar verscheidene van hen hielden zich door den invloed van de heerschende partij, en de soort van schrik, die zij de Katholijken had ingeboezemd, van de vergaderingen verwijderd. Van de 26,786 burgers, den 5 Januarij in de verschillende distrikten bijeengekomen, stemden 15,316 voor de nieuwe constitutie en 11,453 tegen dezelve. De protestantsche meerderheid zegepraalde derhalve. In geene Katholijke kring werd de constitutie aangenomen, en in geene kring, geheel en al uit protestanten bestaande, werd dezelve verworpen. De meerderheid vormde zich uit deze laatste kringen en uit diegenen, waarin de protestantsche bevolking, die der Katholijke overtrof.

ADVERTENTIEN.

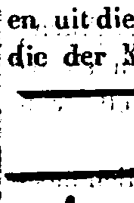

SIMON PETRUS BYVOET, Notaris te *Berchem*, zal, Provisioneel op *Maandag den 31 October* 1842, en Finaal op *Maandag den 14 November*, van dat jaar, beiden de dagen des namiddags ten 4 ure, in de Gemeente *Berchem*, ten woonhuize van den Heer THEODORUS COOLEN, publiek Opveilen en Verkoopen:

Den WINDKOORN MOLEN en ERVE, met MOLENHUIZINGE, TUIN, en aangelegen BOUWLAND, staande en gelegen te *Berchem*, Sectie B. Nos. 491, 492, 493 en 579, groot een met anden 50 Roeden 30 Ellen, alles in een zeer goeden Soliden staat.

De Gemeente *Berchem* met eene bevolking van ongeveer 1,900 Zielen, BROUWERIJ en MESTERIJEN verzekert de MOLEN steeds eene goede Huurswaarde, terwijl de Molenaar tevens een goed bestaan vinden zal.

Informatien te bekomen bij den Notaris BIJVOET voornoemd, ook bij de mede Eigenaresse Mejeufvrouw de Weduwe JAN KOCK te *Ginneken*. Brieven franco

ZEGT HET VOORT.

De Notaris J. M. GERLACH Jr. zal ten Herberge van H. VERHOEVEN te *Heusden*, op den 4 October 1842 Provisioneel en den 18 dier Maand Finaal voormiddag ten 11 ure Verkoopen:

Den UITERWAARD, genaamd de Koeweide en Bonenkamp, aan de Zuidzijde der Maas onder *Nederhemert*, gelegen, te zamen groot 8 Bunders, 62 Roeden en 40 Ellen; breeder bij Billetten omschreven.

A. VERHAGEN, openbaar Notaris residerende te *St. Michiels-Gestel*, Kanton *Boxtel*, Arrondissement *'s Hertogenbosch*, Provincie *Noord-Braband*, zal voor zijne Principalen publiek en voor alle man Opveilen en Verkoopen:

Drie en dertig Bunders, zeven en vijftig Roeden HOOILAND, aan elkander gelegen, op Oud-Herlaar, onder *St. Michiels-Gestel*, tusschen laatstgenoemde Gemeente en de Stad *'s Hertogenbosch*, alles bij Gedrukte Billetten in Dertien Koopen breeder omschreven, en waarvan de Veiling ook in Massa zal plaats hebben.

De voorschreven LANDERIJN, hebben bij publieke Verpachting over dezen jare 1842, opgebragt de Somme van *f* 812,00. *Aanvaarden ingebruik met St. Marten of 11 November* 1842.

De Verkooping zal geschieden te *St. Michiels-Gestel*, ten huize en Herberge van GERRIT VAN JAARSVELT, in den Gouden Leeuw, op Dingsdag den 4 October 1842, des namiddags ten drie ure, Provisioneel, zullende veertien dagen daarna en dus op Dingsdag den 18 dier Maand, terzelfder plaatse en ure, de Finale Verkooping bij Kaarsuitbranding plaats hebben:

Nadere informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris A. VERHAGEN, te St. Michiels-Gestel, *en bij den Heer H. C. DE JONGH, Burgemeester te Hedikhuyzen, terwijl er eene figurative Kaart der* GOEDEREN, *ten Kantore van voornoemden Notaris ter inzage legt.*

Granenmarkt.

Te Amsterdam van Maandag den 19 September

Tarwe bij vorige prijzen, doch weinig in omgaande; 130 p. with. Poolsche *f* 310, 126 p. b. dito *f* 290; 132 p. Rost. *f* 290. Rogge bij vorige prijzen, met goede handel; 121 p. Pruis. *f* 173 bij partij; 120, 123 p. Saal *f* 170, 178; 118 p. Pruis. *f* 167; 124, 125 p. Rost. *f* 184, 185; 119 p. b. Pruis. bij gerijf *f* 173; 123 p. Demmin *f* 180. Garst prijshoudend: 106 p. fijne Koningsb. *f* 128 in entr. Haver als voren: 88 p. dikke *f* 110 bij partij. Koolzaad flaauw; Carolinerziel 60½ pvl. Elve 61 pvl. en 60 pvl Eider 61 pvl. op 9 vat in Oct. 64 pvl. Nov. 65 pvl. Raapolie zeer flaauw; per 6 w. *f* 40¾; Vlieg. *f* 39¾ a ¼; Oct. *f* 39¼ a 39; Nov. *f* 39¾ a ½; Dec. *f* 40¼ a 39¾; Mei 1843 *f* 40¼. Lijnolie per 6 w. *f* 38; Vlieg. *f* 37. Hennepolie per 6 w. *f* 43; Vlieg. *f* 42. Raapkoeken *f* 70 a 74 Lijnkoeken *f* 8½ a 11.

Graanmarkt

van *'s HERTOGENBOSCH.*

van Vrijdag, Zaturdag en Maandag den 16 17 en 19 September 1842.

Den aanvoer der Rogge bestond uit 154 mudden, Boekweit 223 mudden, Tarwe, Garst en Haver was onbeduidend, voor goed en best graan, zijn de volgende prijzen besteed:

TARWE *f* 10-15 a *f* 0-00.
ROGGE *f* 7 00 a *f* 7-65.
BOEKWEIT *f* 5 90 a 7-00.
GARST *f* 4 80 a *f* 5-00.
VOEDERHAVER *f* 2-50 a 2-90.

Het Nederl. pond Boter. *f* 0,94 a 1.00.
De 3 „ Roggenbrood — 34 Cent

Zijnde de middelprijs van de Rogge waarnaar de zetting van het brood op Donderdag is geschied *f* 7,24**.

Tarwe, Rogge, Boekweit, Garst en Haver, zijn volgens alle bovengemelde prijzen goed van de hang gegaan.

De inoogsting van den Boekweit in deze omstreken heeft nagenoeg plaats gehad, en men had het gewigt van denzelve zwaarder verwacht als die heeft opgeleverd, het ongunstig weder tijdens het rijp worden, kan wel gedeeltelijk als de oorzaak daarvan aangemerkt worden, doch men heeft opgemerkt, dat de landen waarop dat product geteeld wordt, veelal zoodanige Boekweit heeft opgeleverd, die met de 1e kwaliteit welke in andere streken van ons land gewonnen wordt, zoude kunnen wedijveren.

De ondervinding heeft doen zien, dat Boekweit door den netten en ijverigen landman gezuiverd ter markt van deze stad aangevoerd, in zwaarte en aanzien ver overtrof, dan de zulke, die slechts op eene slordige wijze was behandeld geworden.

Vele landlieden zouden, indien zij hunnen Boekweit met meer activiteit en naarstigheid bewerkte, en alsdan behoorlijk gezuiverd ter markt alhier ter verkoop aanbragten, het belang van zich zelve, alsmede dat van den handel bevorderen.

EINDHOVEN den 20 September 1842.

De prijzen der granen zijn heden alhier geweest:

Rogge, per Ned. Mudde.	*f* 6,50
Boekweit.	5,60
Haver.	2,80
Het Ned. pond Boter.	0,76
De 4 — ellen roggebrood	0,28

Bij D. A. A. DE ROOY, Boekdr. en Boekh. te 's Bosch